

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 13. apríla 2010*

Vo veci C-73/08,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Cour constitutionnelle (Belgicko) zo 14. februára 2008 a doručený Súdnemu dvoru 22. februára 2008, ktorý súvisí s konaním:

Nicolas Bressol a i.,

Céline Chaverot a i.

proti

Gouvernement de la Communauté française,

* Jazyk konania: francúzština.

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, R. Silva de Lapuerta a C. Toader, sudcovia C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann, J. Malenovský (spravodajca), T. von Danwitz, A. Arabadjiev a J.-J. Kasel,

generálna advokátka: E. Sharpston,
tajomník: M.-A. Gaudissart, vedúci sekcie,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 3. marca 2009,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— N. Bressol a i., v zastúpení: M. Snoeck a J. Troeder, advokáti,

— C. Chaverot a i., v zastúpení: J. Troeder a M. Mareschal, advokáti,

— belgická vláda, v zastúpení: L. Van den Broeck, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci M. Nihoul, advokát,

— rakúska vláda, v zastúpení: E. Riedl, splnomocnený zástupca,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: C. Cattabriga a G. Rozet, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 25. júna 2009,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 12 prvého odseku ES a článku 18 ods. 1 ES v spojení s článkom 149 ods. 1 a 2 ES a článkom 150 ods. 2 ES.

- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Bressolom a i. a pani Chaverot a i., na jednej strane, a gouvernement de la Communauté française, na druhej strane, týkajúceho sa posúdenia ústavnosti dekrétu Francúzskeho spoločenstva zo 16. júna 2006, ktorý upravuje počet študentov v niektorých študijných odboroch prvého cyklu vyššieho vzdelávania (décret de la Communauté française régulant le nombre d'étudiants dans certains cursus de premier cycle de l'enseignement supérieur) (*Moniteur belge* zo 6. júla 2006, s. 34055, ďalej len „dekrét zo 16. júna 2006“).

Právny rámec

Medzinárodné právo

- 3 Podľa článku 2 ods. 2 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, ktorý bol prijatý Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 16. decembra 1966 a nadobudol platnosť 3. januára 1976 (ďalej len „pakt“):

„Štáty, zmluvné strany paktu, sa zaväzujú, že zaručia, že práva formulované v tomto pakte sa budú uplatňovať bez akéhokoľvek rozlišovania podľa... národnostného alebo sociálneho pôvodu...“

- 4 Článok 13 ods. 2 písm. c) paktu stanovuje:

„Štáty, zmluvné strany paktu, uznávajú, že so zreteľom na dosiahnutie plného uplatnenia tohto práva [právo každého na vzdelanie]:

...

- c) vyššie vzdelanie sa tak isto sprístupní každému, a to podľa jeho schopností všetkými vhodnými prostriedkami a najmä postupným zavádzaním bezplatného vzdelania...“

Právo Únie

- 5 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46) a bola prijatá v súlade s článkom 12 druhým odsekom ES, článkom 18 ods. 2 ES a článkami 40 ES, 44 ES a 52 ES, vo svojich odôvodneniach č. 1, 3 a 20 uvádza:

„(1) občianstvo v Únii udeľuje každému občanovi Únie základné a individuálne právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov s výhradou obmedzení a podmienok uvedených v zmluve a opatrení prijatých na tento účel;

...

- (3) občianstvo Únie by malo byť základným štatútom štátnych príslušníkov členských štátov, keď uplatňujú svoje právo na voľný pohyb a pobyt. Je preto potrebné, aby sa kodifikovali a preskúmali existujúce nástroje spoločenstva, ktoré sa oddelene zaoberajú pracovníkmi, samostatne zárobkovo činnými osobami a tiež študentmi a inými neaktívnymi osobami, aby sa zjednodušilo a posilnilo právo všetkých občanov Únie na voľný pohyb a pobyt;

...

(20) v súlade so zákazom diskriminácie z dôvodov štátnej príslušnosti by všetci občania Únie a ich rodinní príslušníci s pobytom v členskom štáte mali na základe tejto smernice využívať v tomto členskom štáte rovnaké zaobchádzanie ako so štátnymi príslušníkmi v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje zmluva, s výhradou špecifických ustanovení, ako sú výslovne uvedené v zmluve a sekundárnom práve“.

6 Článok 3 ods. 1 smernice 2004/38 stanovuje:

„Táto smernica sa uplatňuje na všetkých občanov Únie, ktorí sa pohybujú alebo zdržiavajú v členskom štáte inom, ako je členský štát, ktorého štátnymi príslušníkmi sú, a na ich rodinných príslušníkov...“

7 Podľa článku 24 ods. 1 smernice 2004/38, nazvaného „Rovnaké zaobchádzanie“:

„S výhradou takých osobitných ustanovení, ako sú výslovne uvedené v zmluve a v sekundárnom práve, všetci občania Únie, ktorí sa na základe tejto smernice zdržiavajú na území hostiteľského členského štátu, využívajú rovnaké zaobchádzanie ako so štátnymi príslušníkmi tohto členského štátu v rámci pôsobnosti zmluvy. Výhoda tohto práva sa rozširuje na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu a ktorí majú právo pobytu alebo právo trvalého pobytu.“

Vnútroštátne právo

- 8 Na základe dekrétu zo 16. júna 2006 musia univerzity a vysoké školy Francúzskeho spoločenstva pri dodržaní určitých podmienok obmedziť počet študentov nepovažovaných v čase svojho zápisu za belgických štátnych príslušníkov v zmysle tohto dekrétu (ďalej len „študenti nerezidenti“), ktorí sa po prvý raz zapisujú do jedného z deviatich medicínskych a paramedicínskych študijných programov uvedených v danom dekréte.
- 9 Podľa článku 1 dekrétu zo 16. júna 2006:

„Študentom rezidentom v zmysle tohto dekrétu je študent, ktorý v čase zápisu na inštitúciu vyššieho vzdelávania preukáže, že jeho hlavné bydlisko je v Belgicku a spĺňa jednu z nasledujúcich podmienok:

1. má právo trvalého pobytu v Belgicku;
2. mal bydlisko v Belgicku aspoň 6 mesiacov pred zápisom na inštitúciu vyššieho vzdelávania a súčasne vykonával platenú alebo neplatenú profesionálnu činnosť alebo poberal príjem nahrádzajúci príjem z pracovnej činnosti poskytnutý belgickou verejnou službou;
3. má povolenie na pobyt [v Belgicku] na dobu neurčitú na základe [príslušnej belgickej legislatívy];

4. má povolenie na pobyt v Belgicku na základe priznaného statusu utečenca [ako stanovuje belgická legislatíva] alebo podal žiadosť o udelenie statusu utečenca;
5. má právo pobytu v Belgicku z dôvodu priznanej dočasnej ochrany na základe [príslušnej belgickej legislatívy];
6. má matku, otca, zákonného zástupcu alebo manžela, ktorý spĺňa jednu z vyššie uvedených podmienok;
7. mal bydlisko v Belgicku najmenej tri roky v čase zápisu na inštitúciu vyššieho vzdelávania;
8. bolo mu priznané štipendium na štúdium v rámci rozvoja spolupráce na akademický rok a na štúdium, na ktoré bola podaná žiadosť o zápis.

„Právo trvalého pobytu“ v zmysle článku 1 ods. 1 pre občanov iného členského štátu Európskej únie znamená právo priznané na základe článkov 16 a 17 [smernice 2004/38/ES]...”

¹⁰ Kapitola II uvedeného dekrétu, pozostávajúca z článkov 2 až 5, obsahuje ustanovenia týkajúce sa univerzít.

11 Podľa článku 2 tohto dekrétu:

„Akademické orgány obmedzia počet študentov zapisujúcich sa po prvý raz na univerzitu vo Francúzskom spoločenstve na študijné programy uvedené v článku 3 podľa metódy stanovenej v článku 4.

...“

12 Článok 3 tohto dekrétu uvádza:

„Ustanovenia [kapitoly II] sa vzťahujú na študijné programy vedúce k získaniu týchto akademických titulov:

1. Bakalár v oblasti fyzioterapie a rehabilitácie;

2. Bakalár v oblasti veterinárnej medicíny.“

13 V článku 4 uvedeného dekrétu sa uvádza:

„Pre každú univerzitu a pre každý študijný program uvedený v článku 3 bude stanovený celkový počet ‚T‘ študentov, ktorí sa zapisujú po prvý raz na príslušný študijný program a budú vzatí do úvahy na účely financovania, ako aj počet ‚NR‘ študentov, ktorí sa zapisujú po prvý raz na príslušný študijný program a nie sú považovaní za rezidentov v zmysle článku 1.

Keď pomer medzi NR na jednej strane a T za predchádzajúci akademický rok na druhej strane dosiahne stanovenú percentuálnu hodnotu ‚P‘, akademické orgány odmietnu ďalší zápis študentov, ktorí ešte neboli zapísaní do príslušného študijného programu a nie sú považovaní za rezidentov v zmysle článku 1.

P v predchádzajúcom odseku je určené v hodnote 30 percent. Keď je však v konkrétnom akademickom roku počet študentov študujúcich v inej krajine ako krajina, v ktorej získali stredoškolské vzdelanie, vyšší ako 10 percent priemeru všetkých stredoškolských zariadení v Európskej únii, P na nasledujúci akademický rok sa bude rovnať tomuto percentu vynásobenému tromi.“

14 Článok 5 dekrétu zo 16. júna 2006 stanovuje:

„... študenti, ktorí nie sú považovaní za rezidentov v zmysle článku 1, môžu požiadať o zápis do študijného programu uvedeného v článku 3 najskôr tri pracovné dni pred 2. septembrom, ktorý predchádza príslušnému akademickému roku. ...

...

Odchýlkou od postupu podľa prvého odseku je situácia týkajúca sa študentov nerezidentov, ktorí sa hlásia s cieľom podania žiadosti o zápis do jedného zo študijných programov uvedených v článku 3 najneskôr v posledný pracovný deň pred 2. septembrom, ktorý predchádza príslušnému akademickému roku. Ak počet takto prihlásených študentov presiahne číslo NR uvedené v článku 4 ods. 2, prednosť medzi týmito študentmi bude určená losovaním...

...“

- ¹⁵ Kapitola III dekrétu zo 16. júna 2006, pozostávajúca z článkov 6 až 9, obsahuje ustanovenia vzťahujúce sa na vysoké školy. Článok 6 prvý odsek a články 8 a 9 tohto dekrétu obsahujú ustanovenia analogické ustanoveniam v článku 2 prvom odseku a v článkoch 4 a 5 predmetného dekrétu.
- ¹⁶ Podľa článku 7 uvedeného dekrétu sa tieto ustanovenia vzťahujú na študijné programy vedúce k získaniu týchto titulov:

„1. Bakalár v oblasti pôrodnictva;

2. Bakalár v oblasti ergoterapie;

3. Bakalár v oblasti logopédie;
4. Bakalár v oblasti podológie-podiatricie;
5. Bakalár v oblasti fyzioterapie;
6. Bakalár v oblasti audiológie;
7. Učiteľ(ka) špecializujúci(a) sa na psychologicko-edukatívne poradenstvo.“

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

- 17 Systém vyššieho vzdelávania vo Francúzskom spoločenstve je založený na slobodnom prístupe k vzdelaniu bez obmedzení zápisu študentov.
- 18 V posledných rokoch však v tomto spoločenstve výrazne stúpol počet študentov, ktorí pochádzajú z iných členských štátov ako Belgické kráľovstvo a prihlasujú sa na štúdium v inštitúciách patriacich do systému vyššieho vzdelávania tohto štátu, a to najmä do deviatich medicínskych a paramedicínskych programov. Podľa vnútroštátneho rozhodnutia, ktorým sa podáva návrh na začatie prejudiciálneho konania, došlo k tomuto zvýšeniu najmä v dôsledku prílevu francúzskych študentov, ktorí sa

orientujú na Francúzske spoločenstvo, pretože vyššie vzdelávanie sa tam poskytuje v rovnakom jazyku ako vo Francúzsku a Francúzka republika prístup k danému štúdiu obmedzila.

- 19 Vzhľadom na to, že počet týchto študentov sa v uvedených programoch nadmieru zvýšil, Francúzske spoločenstvo prijalo dekrét zo 16. júna 2006.
- 20 V dňoch 9. augusta a 13. decembra 2006 žalobcovia vo veci samej podali na Cour constitutionnelle žalobu o zrušenie uvedeného dekrétu.
- 21 Časť týchto žalobcov pozostáva zo študentov najmä francúzskej štátnej príslušnosti, ktorí nepatria do žiadnej z kategórií uvedených v článku 1 dekrétu zo 16. júna 2006 a ktorí podali pre akademický rok 2006 – 2007 žiadosť o zápis v inštitúcii vyššieho vzdelávania Francúzskeho spoločenstva, aby tam študovali v jednom z programov uvedených v tomto dekréte.
- 22 Keďže počet študentov nerezidentov presiahol prah stanovený uvedeným dekrétom, dotknuté inštitúcie zorganizovali medzi týmito študentmi losovanie, ktoré bolo pre žalobcov vo veci samej nepriaznivé. V dôsledku toho dotknuté inštitúcie odmietli vyhovieť ich žiadosti o zápis.
- 23 Druhú časť žalobcov vo veci samej tvoria vyučujúci na univerzitách a vysokých školách uvedených v dekréte zo 16. júna 2006, ktorí sa domnievajú, že uplatnenie tohto dekrétu priamo a bezprostredne ohrozuje ich zamestnanie, pretože v konečnom dôsledku vedie k zníženiu počtu študentov zapísaných v ich vzdelávacích inštitúciách.

- 24 Na podporu svojich žalôb žalobcovia vo veci samej najmä uviedli, že dekrét zo 16. júna 2006 porušuje zásadu zákazu diskriminácie, pretože jeho ustanovenia bez akéhokoľvek odôvodnenia priznávajú iné zaobchádzanie študentom rezidentom a nerezidentom. Zatiaľ čo študenti rezidenti majú naďalej právo na voľný prístup do programov uvedených v tomto dekréte, prístup študentov nerezidentov k daným programom je obmedzený takým spôsobom, že počet študentov tejto kategórie, zapísaných do uvedených programov, nemôže prekročiť prah 30 %.
- 25 Vnútroštátny súd vyjadril pochybnosti, pokiaľ ide o zákonnosť dekrétu zo 16. júna 2006, pričom sa domnieval, že ustanovenia belgickej ústavy, ktorých kontrola patrí do jeho právomoci a ktorých porušenie sa uvádza, treba posudzovať v spojení s článkom 12 prvým odsekom ES, článkom 18 ods. 1 ES, článkom 149 ods. 1 ES, článkom 149 ods. 2 druhou zarážkou ES a s článkom 150 ods. 2 tretou zarážkou ES.
- 26 Za týchto podmienok Cour constitutionnelle rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa článok 12 prvý odsek [ES] a článok 18 ods. 1 [ES] v spojení s článkom 149 ods. 1 [ES], článkom 149 ods. 2 druhou zarážkou [ES] a s článkom 150 ods. 2 tretou zarážkou [ES] vykladať v tom zmysle, že uvedeným ustanoveniam odporuje, aby samostatné spoločenstvo členského štátu zodpovedné za vyššie vzdelávanie, ktoré vo viacerých medicínskych študijných odboroch financovaných najmä z verejných poplatkov čelí prílevu študentov zo susedného členského štátu, z dôvodu obmedzujúcich opatrení prijatých v tomto susednom štáte prijalo opatrenia, akými sú opatrenia stanovené v [dekréte zo 16. júna 2006], pokiaľ toto spoločenstvo uvedie platné dôvody potvrdzujúce, že uvedená situácia môže nadmerne zaťažiť verejné financie a sponchybníť kvalitu poskytovaného vzdelania?

2. Bude odpoveď na prvú otázku odlišná v prípade, ak toto spoločenstvo preukáže, že následkom danej situácie veľmi málo študentov s bydliskom v uvedenom spoločenstve získa diplom tak, aby existoval trvalý dostatok kvalifikovaného medicínskeho personálu na účely zabezpečenia kvalitného systému verejného zdravia v rámci uvedeného spoločenstva?

3. Bude odpoveď na prvú otázku odlišná v prípade, ak sa toto spoločenstvo vzhľadom na článok 149 prvý odsek poslednú vetu [ES] a článok 13 ods. 2 písm. c) [paktu], ktorý stanovuje povinnosť ‚standstill‘, rozhodne udržať pre príslušníkov daného spoločenstva široký a demokratický prístup ku kvalitnému vyššiemu vzdelávaniu?“

O prvej a druhej otázke

- ²⁷ Svojimi prvými dvoma prejudiciálnymi otázkami, ktoré je potrebné preskúmať vo vzájomnej súvislosti, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či právo Únie bráni právnej úprave členského štátu, akou je úprava dotknutá vo veci samej, ktorá obmedzuje počet študentov nerezidentov, ktorí sa po prvý raz zapisujú do medicínskych a paramedicínskych programov v inštitúciách vyššieho vzdelávania, pokiaľ tento štát čelí prílevu študentov pochádzajúcich zo susedného členského štátu v dôsledku reštriktívnej politiky posledného uvedeného štátu a pokiaľ táto situácia vedie k tomu, že príliš málo študentov s bydliskom v prvom uvedenom členskom štáte získa svoj diplom v uvedených programoch.

O právomoci členských štátov v oblasti vzdelávania

- ²⁸ Najskôr je potrebné pripomenúť, že hoci právo Únie nezasahuje do právomoci členských štátov, pokiaľ ide o organizáciu ich vzdelávacích systémov a odborného vzdelávania – na základe článku 165 ods. 1 ZFEÚ a článku 166 ods. 1 ZFEÚ –, stále platí,

že tieto štáty pri výkone uvedenej právomoci musia dodržiavať právo Únie a najmä ustanovenia týkajúce sa voľného pohybu a pobytu na území členských štátov (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. septembra 2007, Schwarz a Gootjes-Schwarz, C-76/05, Zb. s. I-6849, bod 70, ako aj z 23. októbra 2007, Morgan a Bucher, C-11/06 a C-12/06, Zb. s. I-9161, bod 24).

- 29 Členské štáty si teda môžu zvoliť buď systém výučby založený na slobodnom prístupe k vzdelávaniu – bez obmedzení počtu zapísaných študentov –, alebo systém založený na regulovanom prístupe s výberom študentov. Či už si zvolia jeden z týchto systémov alebo ich kombináciu, podmienky zvoleného systému musia rešpektovať právo Únie a najmä zásadu zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti.

O určení ustanovení uplatniteľných na spory vo veciach samých

- 30 Článok 21 ods. 1 ZFEÚ stanovuje, že každý občan Únie má právo slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov, pričom podlieha obmedzeniam a podmienkam ustanoveným v zmluvách a v opatreniach prijatých na ich vykonanie.
- 31 Okrem toho z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že každý občan Únie sa môže odvolávať na článok 18 ZFEÚ, ktorý zakazuje akúkoľvek diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti v každej situácii, ktorá spadá do rozsahu pôsobnosti *ratione materiae* práva Únie, pričom tieto situácie zahŕňajú výkon práva slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov stanoveného v článku 21 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudky z 2. októbra 2003, Garcia Avello, C-148/02, Zb. s. I-11613, bod 24; z 15. marca 2005, Bidar, C-209/03, Zb. s. I-2119, body 32 a 33, ako aj z 18. novembra 2008, Förster, C-158/07, Zb. s. I-8507, body 36 a 37).

- 32 Z tejto judikatúry navyše vyplýva, že uvedený zákaz pokrýva aj situácie týkajúce sa prístupu k odbornému vzdelávaniu, keďže tak vyššie vzdelávanie, ako aj univerzitné vzdelávanie predstavujú odborné vzdelávanie (rozsudok zo 7. júla 2005, Komisia/Rakúsko, C-147/03, Zb. s. I-5969, body 32 a 33, ako aj citovaná judikatúra).
- 33 Z toho vyplýva, že študenti dotknutí vo veci samej sa môžu odvolávať na právo, stanovené v článkoch 18 a 21 ZFEÚ, slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členského štátu, akým je Belgické kráľovstvo, bez toho, aby znášali priamu alebo nepriamu diskrimináciu na základe svojej štátnej príslušnosti.
- 34 Vzhľadom na to nemožno vylúčiť, že na situáciu niektorých žalobcov vo veci samej sa vzťahuje článok 24 ods. 1 smernice 2004/38, ktorý sa týka všetkých občanov Únie zdržujúcich sa na území hostiteľského členského štátu na základe tejto smernice.
- 35 V tomto ohľade zo spisu po prvé vyplýva, že študenti dotknutí vo veci samej sú občanmi Únie.
- 36 Po druhé skutočnosť, že nevykonávajú žiadnu hospodársku činnosť v Belgicku, nie je relevantná, pretože smernica 2004/38 sa uplatňuje na všetkých občanov Únie bez ohľadu na to, či títo občania na území iného členského štátu sú zamestnaní alebo samostatne zárobkovo činnými osobami, alebo tam nevykonávajú žiadnu hospodársku činnosť.
- 37 Po tretie nemožno vylúčiť, že niektorí žalobcovia v sporoch vo veci samej už mali pobyt v Belgicku predtým, ako sa rozhodli zapísať do jedného z uvedených programov.

- 38 Po štvrté treba konštatovať, že smernica 2004/38 sa uplatňuje *ratione temporis* v sporoch vo veci samej. Na jednej strane boli totiž členské štáty povinné prebrať túto smernicu pred 30. aprílom 2006. Na druhej strane dekrét dotknutý vo veci samej bol prijatý 16. júna 2006, teda po tomto dátume. Okrem toho je nesporné, že študenti dotknutí vo veci samej podali žiadosť o zápis v daných inštitúciách vyššieho vzdelávania pre akademický rok 2006/2007 a ich prihlášky boli zamietnuté na základe uvedeného dekrétu. K odmietnutiu vyhovieť ich žiadostiam tak nevyhnutne došlo po 30. apríli 2006.
- 39 Keďže však Súdny dvor nemá k dispozícii všetky skutočnosti, ktoré by mu umožnili konštatovať, že na situáciu žalobcov vo veci samej sa vzťahuje aj článok 24 ods. 1 smernice 2004/38, je úlohou vnútroštátneho súdu posúdiť, či toto ustanovenie ja účinne uplatniteľné v sporoch vo veci samej.

O existencii nerovnosti zaobchádzania

- 40 Je odôvodnené pripomenúť, že zásada zákazu diskriminácie zakazuje nielen priamu diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti, ale aj akúkoľvek nepriamu formu diskriminácie, ktorá v dôsledku uplatnenia iných rozlišovacích kritérií v skutočnosti vedie k rovnakému výsledku (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. júla 2007, Hartmann, C-212/05, Zb. s. I-6303, bod 29).
- 41 Pokiaľ vnútroštátne opatrenie nie je objektívne odôvodnené a primerané sledovanému cieľu, treba ho považovať za nepriamo diskriminačné, ak je samotnou svojou povahou spôsobilé dotknúť sa viac štátnych príslušníkov iných členských štátov ako vlastných štátnych príslušníkov, pričom v dôsledku toho hrozí, že podstatnejšie znevýhodní prvých uvedených (pozri v tomto zmysle rozsudky z 30. novembra 2000, Österreichischer Gewerkschaftsbund, C-195/98, Zb. s. I-10497, bod 40, a Hartmann, už citovaný, bod 30).

- 42 Vo veci samej dekrét zo 16. júna 2006 stanovuje, že prístup študentov k medicínskym a paramedicínskym programom uvedeným v tomto dekréte je otvorený bez obmedzenia len pre študentov rezidentov, teda pre tých, ktorí spĺňajú tak podmienku hlavného bydliska v Belgicku, ako aj jednu z ďalších ôsmich alternatívnych podmienok uvedených v bodoch 1 až 8 článku 1 prvého odseku tohto dekrétu.
- 43 Naproti tomu študenti, ktorí tieto podmienky nespĺňajú, majú nárok len na obmedzený prístup do týchto inštitúcií, pretože celkový počet týchto študentov je pre každú univerzitnú inštitúciu a pre každý program v podstate obmedzený na 30 % z celkového počtu zápisov v predchádzajúcom akademickom roku. V rámci tohto stanoveného percentuálneho množstva sú študenti nerezidenti vyberaní na účely zápisu losovaním.
- 44 Vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej tak vytvára nerovnosť zaobchádzania medzi študentmi rezidentmi a študentmi nerezidentmi.
- 45 Podmienku bydliska, akou je podmienka vyžadovaná touto úpravou, splnia jednoduchšie belgickí štátni príslušníci, ktorí majú svoje bydlisko najčastejšie v Belgicku, než štátni príslušníci iných členských štátov, ktorých bydlisko sa naopak vo všeobecnosti nachádza na území iného členského štátu ako Belgicko (pozri analogicky rozsudky z 8. júna 1999, Meeusen, C-337/97, Zb. s. I-3289, body 23 a 24, ako aj Hartmann, už citovaný, bod 31).
- 46 Z toho vyplýva, ako to pripúšťa aj belgická vláda, že vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej sa svojou povahou dotýka viac štátnych príslušníkov iných členských štátov ako Belgického kráľovstva, než vlastných štátnych príslušníkov, a tým podstatnejšie znevýhodňuje prvých uvedených.

O odôvodnení nerovnosti zaobchádzania

- 47 Ako bolo uvedené v bode 41 tohto rozsudku, nerovnosť zaobchádzania, ako je tá, ktorú zaviedol dekrét zo 16. júna 2006, predstavuje nepriamu diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti, ktorá pokiaľ nie je objektívne odôvodnená, je zakázaná.
- 48 Okrem toho na to, aby bolo dotknuté opatrenie odôvodnené, musí byť toto opatrenie spôsobilé zaručiť uskutočnenie sledovaného cieľa a nesmie ísť nad rámec toho, čo je na dosiahnutie tohto cieľa nevyhnutné (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. októbra 2008, Renneberg, C-527/06, Zb. s. I-7735, bod 81, ako aj z 19. mája 2009, Apothekerkammer des Saarlandes a i., C-171/07 a C-172/07, Zb. s. I-4171, bod 25).

O odôvodnení založenom na neprimeraných výdavkoch pre financovanie vyššieho vzdelávania

- 49 Belgická vláda podporovaná rakúskou vládou v prvom rade tvrdí, že nerovnosť zaobchádzania medzi študentmi nerezidentmi a študentmi rezidentmi je nevyhnutná na to, aby sa predišlo nadmerným výdavkom na financovanie vyššieho vzdelávania, pričom tieto výdavky vyplývajú zo skutočnosti, že ak by neexistovalo rozličné zaobchádzanie, počet študentov nerezidentov zapísaných v inštitúciách vyššieho vzdelávania vo Francúzskom spoločenstve by bol neprimerane vysoký.
- 50 V tomto ohľade treba skonštatovať, že podľa vysvetlení Francúzskeho spoločenstva, ako vyplývajú z vnútroštátneho rozhodnutia, finančné zaťaženie nepredstavuje hlavný dôvod prijatia dekrétu zo 16. júna 2006. Podľa týchto vysvetlení je totiž financovanie

vzdelávania organizované na základe systému tzv. „zatvorenej obálky“, kde sa celkové príspevky nerozlišujú na základe celkového počtu študentov.

- 51 Za týchto podmienok obava o nadmerné zaťaženie financovania vyššieho vzdelávania nemôže odôvodniť nerovnosť zaobchádzania medzi študentmi rezidentmi a študentmi nerezidentmi.

O odôvodnení založenom na zachovaní homogénosti systému vyššieho vzdelávania

- 52 Belgická vláda podporovaná rakúskou vládou tvrdí, že prítomnosť študentov nerezidentov v dotknutých programoch dosiahla úroveň, ktorá môže viesť k zníženiu kvality vyššieho vzdelávania z dôvodu obmedzení týkajúcich sa prijímacej kapacity vzdelávacích inštitúcií a disponibilít ich personálu. S cieľom zachovať homogénosť tohto systému a zabezpečiť široký a demokratický prístup obyvateľom Francúzskeho spoločenstva ku kvalitnému vyššiemu vzdelávaniu sa zdá nevyhnutné zaviesť nerovnosť zaobchádzania medzi študentmi rezidentmi a študentmi nerezidentmi a obmedziť počet posledných uvedených.
- 53 Samozrejme, nemožno hneď vylúčiť, že predchádzanie rizika hroziaceho existencii vnútroštátneho vzdelávacieho systému a jeho homogénosti môže odôvodniť nerovnosť zaobchádzania medzi určitými študentmi (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Rakúsko, už citovaný, bod 66).
- 54 Jednotlivé prvky odôvodnenia uvedené v tomto ohľade sa prekrývajú s prvkami odôvodnenia spojenými s ochranou verejného zdravia, keďže všetky dotknuté programy patria do tejto poslednej uvedenej oblasti. Treba ich preto preskúmať len vzhľadom na odôvodnenia založené na požiadavkách ochrany verejného zdravia.

O odôvodnení založenom na požiadavkách súvisiacich s verejným zdravím

— Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

- 55 Belgická vláda podporovaná rakúskou vládou tvrdí, že právna úprava dotknutá vo veci samej je nevyhnutná na dosiahnutie cieľa, ktorý pozostáva zo zabezpečenia kvality a trvalého charakteru medicínskej a paramedicínskej starostlivosti v rámci Francúzskeho spoločenstva.
- 56 Vysoký počet študentov nerezidentov po prvé spôsobuje podstatné zníženie kvality vzdelávania v medicínskych a paramedicínskych programoch, ktoré vyžaduje najmä poskytnutie veľkého počtu hodín praktického výcviku. Ukázalo sa však, že takýto výcvik nemôže byť správne vykonávaný pri nadmernom počte študentov, pretože prijímacia kapacita inštitúcií vyššieho vzdelávania, disponibilita ich personálu, ako aj možnosti praktického výcviku nie sú neobmedzené.
- 57 Na preukázanie ťažkostí vzniknutých pri výučbe belgická vláda uvádza najmä situáciu v oblasti štúdia veterinárnej medicíny. Tvrdí, že na základe noriem kvality veterinárneho vzdelávania – ktoré zahŕňajú najmä klinickú prax každého študenta na dostatočnom počte zvierat –, bolo zistené, že v rámci Francúzskeho spoločenstva nie je možné vyškoliť viac ako 200 veterinárov za rok v druhom cykle vyššieho vzdelávania. Z dôvodu prílevu študentov nerezidentov celkový počet študentov rozdelený v šiestich ročníkoch štúdia v období medzi akademickými rokmi 1995/1996 a 2002/2003 stúpol z 1 233 na 2 343.
- 58 Situácia je podobná aj v ostatných programoch uvedených v dekréte zo 16. júna 2006.

- 59 Po druhej belgická vláda tvrdí, že prítomnosť veľkého počtu študentov nerezidentov by mohla napokon spôsobiť nedostatok kvalifikovaného zdravotníckeho personálu na celom území Francúzskeho spoločenstva, čo by ohrozilo systém verejného zdravia v rámci tohto spoločenstva. Toto nebezpečenstvo vyplýva zo skutočnosti, že študenti nerezidenti sa po ukončení štúdia na účely výkonu svojho povolania vracajú do krajiny svojho pôvodu, zatiaľ čo počet diplomovaných rezidentov zostáva v určitých špecializáciách veľmi nízky.
- 60 Žalobcovia vo veci samej najmä zdôrazňujú, že hoci sú tieto prvky odôvodnenia prijateľné, belgická vláda nepreukázala realitu vyššie uvedených okolností.
- 61 Komisia tvrdí, že riziká, ktoré uvádza belgická vláda, berie veľmi vážne do úvahy. Domnieva sa však, že v súčasnosti nemá k dispozícii všetky informácie, ktoré by jej umožnili vyjadriť sa k dôvodnosti odôvodnenia.

— Odpoveď Súdneho dvora

- 62 Z judikatúry vyplýva, že nerovnosť zaobchádzania nepriamo založenú na štátnej príslušnosti možno odôvodniť cieľom sledujúcim zachovanie kvalitných a vyvážených zdravotníckych služieb prístupných pre všetkých v rozsahu, v akom prispievajú k realizácii vysokej úrovne ochrany verejného zdravia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. marca 2009, Hartlauer, C-169/07, Zb. s. I-1721, bod 47 a citovanú judikatúru).
- 63 Je teda vhodné posúdiť, či právna úprava dotknutá vo veci samej je vhodná na zabezpečenie realizácie tohto legitímneho cieľa a či neprekračuje to, čo je nevyhnutné na jeho dosiahnutie.

- 64 V tomto ohľade napokon iba vnútroštátnemu súdu, ktorý ako jediný je oprávnený posudzovať skutkový stav sporu vo veci samej a vykladať vnútroštátne právne predpisy, prináleží určiť, či a v akom rozsahu je takáto právna úprava v súlade s týmito požiadavkami (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. júla 1989, Rinner-Kühn, 171/88, Zb. s. 2743, bod 15, ako aj z 23. októbra 2003, Schönheit a Becker, C-4/02 a C-5/02, Zb. s. I-12575, bod 82).
- 65 Súdny dvor, ktorý bol požiadaný, aby vnútroštátnemu súdu poskytol užitočné odpovede, má právomoc poskytnúť tomuto súdu informácie vyplývajúce zo spisu v spore vo veci samej, ako aj z predložených ústnych a písomných pripomienok, ktoré vnútroštátnemu súdu umožnia rozhodnúť (rozsudky z 20. marca 2003, Kutz-Bauer, C-187/00, Zb. s. I-2741, bod 52, ako aj Schönheit a Becker, už citovaný, bod 83).
- 66 Po prvé úlohou vnútroštátneho súdu bude preskúmať, či existuje skutočné nebezpečenstvo pre ochranu verejného zdravia.
- 67 V tomto ohľade nemožno *a priori* vylúčiť, že prípadné zníženie kvality vzdelávania budúcich zdravotníckych odborníkov môže napokon ohroziť kvalitu starostlivosti poskytovanej na predmetnom území, keďže kvalita medicínskych alebo paramedicínskych služieb na danom území závisí od schopností zdravotníckych odborníkov, ktorí tam vykonávajú svoju činnosť.
- 68 Takisto nemožno vylúčiť, že prípadné obmedzenie celkového počtu študentov v dotknutých programoch – najmä s cieľom zabezpečiť kvalitu vzdelania – môže viesť k proporcionálnemu zníženiu počtu osôb získavajúcich diplom, ktoré majú v konečnom dôsledku zabezpečiť disponibilitu zdravotníckych služieb na dotknutom území, čo môže mať vplyv na úroveň ochrany verejného zdravia. V tejto súvislosti treba uznať, že nedostatok zdravotníckych odborníkov by spôsobil vážne problémy pri ochrane verejného zdravia a že prevencia tohto rizika si vyžaduje, aby sa

na uvedenom území usadil dostatočný počet diplomovaných odborníkov, ktorí tam budú vykonávať jednu z medicínskych alebo paramedicínskych profesií uvedených v dekréte dotknutom vo veci samej.

- 69 V rámci posúdenia týchto rizík musí vnútroštátny súd najskôr zohľadniť, že vzťah medzi vzdelávaním budúcich odborníkov v oblasti zdravotníctva a cieľom sledujúcim zachovanie kvalitných a vyvážených zdravotníckych služieb prístupných pre všetkých je len nepriamy a menej kauzálny ako vzťah medzi cieľom verejného zdravia a činnosťou zdravotníckych odborníkov, ktorí sú už prítomní na trhu (pozri rozsudky Hartlauer, už citovaný, body 51 až 53, ako aj Apothekerkammer des Saarlandes a i., body 34 až 40). Posúdenie tohto vzťahu totiž závisí najmä od prognostickej analýzy, ktorou sa bude musieť vykonať zovšeobecnenie mnohých náhodných a neistých skutočností a zohľadniť budúci vývoj danej oblasti zdravia, ako aj od analýzy situácie, akou je súčasná situácia.
- 70 Ďalej pri konkrétnom posúdení okolností vo veci samej vnútroštátny súd musí zohľadniť skutočnosť, že ak pretrváva neistota, pokiaľ ide o existenciu alebo význam rizík pre ochranu verejného zdravia na jeho území, členský štát môže prijať ochranné opatrenia bez toho, aby čakal, kým sa nedostatok zdravotníckych odborníkov v skutočnosti prejaví (pozri analogicky rozsudok Apothekerkammer des Saarlandes, už citovaný, bod 30 a citovanú judikatúru). Rovnako je to aj v prípade rizík týkajúcich sa kvality vzdelávania v tejto oblasti.
- 71 Preto je úlohou príslušných vnútroštátnych orgánov preukázať, že takéto riziká skutočne existujú (pozri analogicky rozsudok Apothekerkammer des Saarlandes a i., už citovaný, bod 39). Podľa ustálenej judikatúry je totiž úlohou uvedených orgánov, pokiaľ prijmú opatrenie odchyľujúce sa od zásady stanovenej právom Únie, aby v každom jednotlivom prípade preukázali, že uvedené opatrenie je vhodné na zabezpečenie realizácie sledovaného cieľa a neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na jeho dosiahnutie. K dôvodom, ktoré členský štát môže uviesť, musí byť priložená

primeraná analýza spôsobilosti a proporcionality obmedzujúceho opatrenia prijatého týmto členským štátom, ako aj presné údaje, ktoré umožňujú podporu jeho argumentácie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. marca 2004, Leichtle, C-8/02, Zb. s. I-2641, bod 45, a Komisia/Rakúsko, už citovaný, bod 63). Je dôležité, aby táto objektívna, podrobná a vyčíslená analýza mohla pomocou hodnoverných, konvergentných a presvedčivých údajov preukázať, že skutočne existujú riziká pre verejné zdravie.

- 72 V sporoch vo veci samej musí táto analýza pre každý z deviatich programov uvedených v dekréte zo 16. júna 2006 predovšetkým umožniť posúdenie maximálneho počtu študentov, ktorí sa môžu vzdelávať pri dodržaní zamýšľaných noriem kvality vzdelania. Okrem toho musí táto analýza uvádzať požadovaný počet diplomovaných absolventov, ktorí sa musia usadiť v rámci Francúzskeho spoločenstva na účely vykonávali zdravotníckeho alebo paramedicínskeho povolania, aby sa zabezpečila dostatočná disponibilita služieb verejného zdravia.
- 73 Okrem toho sa uvedená analýza nemôže obmedziť na uvedenie číselných údajov týkajúcich sa jednej alebo druhej skupiny študentov tým, že bude vychádzať zo zovšeobecnenia, podľa ktorého sa všetci študenti nerezidenti po skončení svojho štúdia usadia v štáte, v ktorom mali svoje bydlisko predtým, ako začali študovať, na účely výkonu jedného z povolaní dotknutých vo veci samej. V dôsledku toho musí uvedená analýza zohľadniť dosah, aký má skupina študentov nerezidentov na sledovanie cieľa, ktorým je zabezpečenie disponibilite odborníkov v rámci Francúzskeho spoločenstva. Navyše musí zohľadňovať možnosť, že študenti rezidenti sa po skončení štúdia rozhodnú vykonávať svoje povolanie v inom štáte ako Belgické kráľovstvo. Takisto musí táto analýza vziať do úvahy rozsah, v ktorom sa osoby, ktoré neštudovali vo Francúzskom spoločenstve, neskôr usadia na území tohto spoločenstva, aby tam vykonávali jedno z uvedených povolaní.
- 74 Je úlohou príslušných orgánov, aby vnútroštátnemu súdu poskytli analýzu, ktorá zodpovedá týmto požiadavkám.

- 75 Po druhé, ak vnútroštátny súd skonštatuje, že existujú skutočné riziká pre ochranu verejného zdravia, musí tento súd vzhľadom na informácie poskytnuté príslušnými orgánmi posúdiť, či možno právnu úpravu dotknutú vo veci samej považovať za vhodnú na zabezpečenie realizácie cieľa ochrany verejného zdravia.
- 76 V tejto súvislosti je úlohou vnútroštátneho súdu najmä určiť, či obmedzenie počtu študentov nerezidentov môže skutočne zvýšiť počet diplomovaných absolventov pripravených zabezpečiť disponibilitu zdravotníckych služieb v rámci Francúzskeho spoločenstva.
- 77 Po tretie je úlohou vnútroštátneho súdu posúdiť, či právna úprava dotknutá vo veci samej neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie uvedeného cieľa, to znamená, či neexistujú menej obmedzujúce opatrenia, ktoré by umožnili jeho dosiahnutie.
- 78 V tomto ohľade treba spresniť, že úlohou tohto súdu je najmä overiť, či uvedený cieľ všeobecného záujmu nemožno dosiahnuť menej obmedzujúcimi opatreniami, ktoré by podnecovali študentov končiacich svoje štúdium vo Francúzskom spoločenstve, aby sa tam usadili po skončení tohto štúdia, alebo ktorých cieľom by bolo podnecovať odborníkov vyškolených mimo Francúzskeho spoločenstva, aby sa usadili v tomto spoločenstve.
- 79 Rovnako je úlohou vnútroštátneho súdu preskúmať, či príslušné orgány primerane zosúlادili realizáciu uvedeného cieľa s požiadavkami vyplývajúcimi z práva Únie a najmä s umožnením prístupu k štúdiu v rámci vyššieho vzdelávania študentom pochádzajúcim z iných členských štátov, pričom táto možnosť je samotným základom zásady voľného pohybu študentov (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Rakúsko, už citovaný, bod 70). Obmedzenia prístupu k uvedeným štúdiám zavedené členskými štátmi tak musia byť obmedzené na to, čo je nevyhnutné na dosiahnutie

sledovaných cieľov, a musia týmto študentom umožňovať dostatočne široký prístup k vyššiemu vzdelávaniu.

80 V tomto ohľade zo spisu vyplýva, že študenti nerezidenti, ktorí majú záujem o vyššie vzdelávanie, sú na účely zápisu vyberaní losovaním, ktoré samotné nezohľadňuje ich vedomosti a skúsenosti.

81 Za týchto podmienok je úlohou vnútroštátneho súdu preskúmať, či sa proces výberu študentov nerezidentov obmedzuje na losovanie a či je to tak aj v prípade, ak sa tento spôsob výberu, ktorý sa nezakladá na schopnostiach dotknutých kandidátov, ale na náhode, zdá nevyhnutný na dosiahnutie sledovaných cieľov.

82 V dôsledku toho treba na prvú a druhú prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že články 18 a 21 ZFEÚ bránia vnútroštátnej právnej úprave, akou je úprava dotknutá vo veci samej, ktorá obmedzuje počet študentov nerezidentov, ktorí sa po prvý raz zapisujú do medicínskych a paramedicínskych programov v inštitúciách vyššieho vzdelávania, ibaže by vnútroštátny súd po tom, ako posúdi všetky rozhodujúce skutočnosti predložené príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, rozhodol, že uvedená právna úprava je zjavne odôvodnená vzhľadom na cieľ ochrany verejného zdravia.

O tretej otázke

83 Svojou treťou otázkou vnútroštátny súd v podstate žiada Súdny dvor o spresnenie toho, aký vplyv na situáciu vo veci samej majú požiadavky, ktoré členským štátom ukladá článok 13 ods. 2 písm. c) paktu.

- 84 Belgická vláda tvrdí, že prijatie dekrétu zo 16. júna 2006 bolo nevyhnutné na to, aby sa zabezpečilo právo obyvateľov Francúzskeho spoločenstva na vzdelanie, ktoré vyplýva z článku 13 ods. 2 písm. c) paktu. Dotknuté ustanovenie totiž obsahuje klauzulu „standstill“, ktorá ukladá tomuto spoločenstvu povinnosť zabezpečiť široký a demokratický prístup ku kvalitnému vyššiemu vzdelávaniu. V prípade neexistencie tohto dekrétu by však udržanie takéhoto prístupu bolo ohrozené.
- 85 V tomto ohľade však treba uviesť, že medzi paktom a požiadavkami vyplývajúcimi z článkov 18 a 21 ZFEÚ neexistuje žiadna nezlučiteľnosť.
- 86 Zo znenia článku 13 ods. 2 písm. c) paktu totiž vyplýva, že tento článok sleduje v podstate rovnaký cieľ ako články 18 a 21 ZFEÚ, a to zabezpečenie zásady zákazu diskriminácie v prístupe k vyššiemu vzdelávaniu. Toto potvrdzuje článok 2 ods. 2 paktu, podľa ktorého sa štáty, zmluvné strany paktu, zaväzujú, že zaručia, že práva formulované v tomto pakte sa budú uplatňovať bez akéhokoľvek rozlišovania najmä na základe národnostného pôvodu.
- 87 Naproti tomu článok 13 ods. 2 písm. c) paktu od štátu zmluvnej strany nevyžaduje ani tento štát neopravňuje, aby zabezpečil široký prístup ku kvalitnému vyššiemu vzdelávaniu len svojim štátnym príslušníkom.
- 88 Vzhľadom na predchádzajúce je potrebné odpovedať na tretiu otázku tak, že príslušné orgány sa nemôžu odvolávať na článok 13 ods. 2 písm. c) paktu, ak vnútroštátny súd rozhodne, že dekrét zo 16. júna 2006 nie je zlučiteľný s článkami 18 a 21 ZFEÚ.

O časovej platnosti rozsudku

- 89 V prípade, ak by Súdny dvor vyvodil záver, že právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave dotknutej vo veci samej, belgická vláda požaduje časové obmedzenie účinkov vyhláseného rozsudku. Toto obmedzenie je podľa nej nevyhnutné z dôvodu veľkého počtu právnych vzťahov vzniknutých v dobrej viere, keďže mnohí študenti nerezidenti podali svoje prihlášky s cieľom zapísať sa na akademický rok 2006/2007 do jedného z programov uvedených v dekréte zo 16. júna 2006. Spochybnenie týchto právnych vzťahov by následne mohlo mať vážne hospodárske dôsledky, ktoré by mohli narušiť rovnováhu rozpočtu Francúzskeho spoločenstva v oblasti vzdelávania.
- 90 V súlade s ustálenou judikatúrou výklad pravidla práva Únie, ktorý podáva Súdny dvor v rámci výkonu svojej právomoci podľa článku 267 ZFEÚ, objasňuje a v prípade potreby spresňuje význam a dosah tohto pravidla tak, ako sa má alebo sa malo chápať a uplatňovať od okamihu, keď nadobudlo účinnosť. Z toho vyplýva, že takto vykladané pravidlo súd môže a má uplatňovať dokonca aj na právne vzťahy vzniknuté a založené pred vydaním rozsudku na základe žiadosti o výklad, pokiaľ sú okrem iného splnené podmienky umožňujúce predložiť príslušným súdom spor týkajúci sa uplatnenia uvedeného pravidla (pozri rozsudky z 2. februára 1988, Blaizot a i., 24/86, Zb. s. 379, bod 27, ako aj z 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, Zb. s. I-4921, bod 141).
- 91 Súdny dvor môže iba výnimočne pri uplatňovaní všeobecnej zásady právnej istoty obsiahnutej v právnom poriadku Únie pristúpiť k obmedzeniu možnosti všetkých dotknutých osôb dovoľávať sa toho ustanovenia, ktoré vyložil, vzhľadom na to, že v takom prípade ide o spochybnenie právnych vzťahov, ktoré vznikli v dobrej viere. Na rozhodnutie o takom obmedzení je nevyhnutné, aby boli splnené dve podstatné kritériá, a to dobrá viera dotknutých osôb a riziko vážnych ťažkostí (pozri najmä rozsudky

z 28. septembra 1994, Vroege, C-57/93, Zb. s. I-4541, bod 21, ako aj z 10. januára 2006, Skov a Bilka, C-402/03, Zb. s. I-199, bod 51).

- ⁹² Okrem toho z ustálenej judikatúry vyplýva, že finančné dôsledky, ktoré by mohli vyplynúť pre členský štát z rozsudku vydaného v prejudiciálnom konaní, neodôvodňujú samy osebe časové obmedzenie účinkov tohto rozsudku (pozri najmä rozsudok z 20. septembra 2001, Grzelczyk, C-184/99, Zb. s. I-6193, bod 52).
- ⁹³ Súdny dvor sa totiž len výnimočne, za presne stanovených okolností uchýľoval k takémuto riešeniu, a to jednak, keď existovalo riziko vážnych ekonomických dôsledkov, predovšetkým vzhľadom na veľký počet právnych vzťahov, ktoré vznikli v dobrej viere na základe právnej úpravy, ktorá sa oprávnene považovala za platnú, a jednak, pokiaľ sa javilo, že jednotlivci a vnútroštátne orgány boli nabádaní k správaniu, ktoré nie je v súlade s právnou úpravou Únie z dôvodu vážnej a objektívnej neistoty týkajúcej sa dosahu ustanovení Únie, ku ktorej prípadne prispelo i správanie iných členských štátov alebo Komisie (pozri rozsudok Grzelczyk, už citovaný, bod 53).
- ⁹⁴ Vo veci samej je opodstatnené skonštatovať, že belgická vláda nepredložila Súdnemu dvoru žiadnu konkrétnu informáciu, ktorá by umožňovala potvrdiť, že autori dekrétu zo 16. júna 2006 boli nabádaní k správaniu, ktoré by prípadne nebolo v súlade s právom Únie z dôvodu vážnej a objektívnej neistoty týkajúcej sa dosahu tohto práva.

- 95 Rovnako táto vláda žiadnymi konkrétnymi informáciami nepotvrdila svoju argumentáciu, podľa ktorej by tento rozsudok mohol v prípade, ak by jeho účinky neboli obmedzené v čase, spôsobiť vážne finančné dôsledky.
- 96 Za týchto podmienok nie je potrebné časovo obmedziť účinky tohto rozsudku.

O trovách

- 97 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. Články 18 a 21 ZFEÚ bránia vnútroštátnej právnej úprave, akou je úprava dotknutá vo veci samej, ktorá obmedzuje počet študentov, ktorí nie sú považovaní za rezidentov v Belgicku a po prvý raz sa zapisujú do medicínskych a paramedicínskych programov v inštitúciách vyššieho vzdelávania, ibaže by vnútroštátny súd po tom, ako posúdi všetky rozhodujúce skutočnosti predložené príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, rozhodol, že uvedená právna úprava je zjavne odôvodnená vzhľadom na cieľ ochrany verejného zdravia.

2. **Príslušné orgány sa nemôžu odvolávať na článok 13 ods. 2 písm. c) Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, ktorý bol prijatý Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 16. decembra 1966, ak vnútroštátny súd rozhodne, že dekrét Francúzskeho spoločenstva zo 16. júna 2006, ktorý upravuje počet študentov v niektorých študijných odboroch prvého cyklu vyššieho vzdelávania, nie je zlučiteľný s článkami 18 a 21 ZFEÚ.**

Podpisy